"شینجیاڭدا شەكسىز وراي بار ەكەن"

ـــــ جۇڭگوداعى شەتەل ساۋدا ـ ونەركاسىپ سالاسىنداعى ۋاكىلدەردىڭ شینجیاڭداعى ەكسكۇرسیالاۋىنان، ساپارلاۋىنان ەستەلىك

□ انار بۇلت \ شینجیاڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى جىڭ جو

8 ـ ايدىڭ 14 ـ كۇنىنەن 18 ـ كۇنگە دەيىن 13 ەلدىڭ جۇڭگوداعى شەتەل ساۋدا ـ ونەركاسىپ سالاسىنىڭ ۋاكىلدەرى ۇيىرمە قۇراپ شینجیاڭعا كەلىپ ەكسكۇرسیادا، ساپاردا بولدى ٴارى 2023 ـ جىلعى (جۇڭگو) ازيا ـ ەۋروپا تاۋار ساۋدا كورمەسىنە قاتىناستى. ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ مۇشەلەرى شینجیاڭنىڭ ٴتۇرلى داڭۇ تابىستارىن جوعارى باعالاپ، بولاشاقتا جۇڭگونىڭ شینجیاڭىمەن "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جولدى" ۇزدىكسىز بىرگە قۇرۇعا، ناقتى سەلبەستىكتى ورنىستەتۋگە تولىق سەنىم ارتتى.

وسى جولى شینجیاڭعا كەلگەن جۇڭگو ـ داعى شەتەل ساۋدا ـ ونەركاسىپ سالاسىنىڭ ۋاكىلدەرى لیۋان، جاپونيا، رەسەي، مەكسيكا، برازيليا، تانزانيا، يەمەن، كورەيا، مالايزيا سياقتى 13 ەلدەن كەلگەن. 5 كۇننەن بەرى جۇڭگوداعى شەتەل ساۋدا ـ ونەركاسىپ سالاسىنىڭ ۋاكىلدەرى سول جەردىڭ وزىندە ارالاۋ ارقىلى شینجیاڭنىڭ ەكونوميكانىڭ داڭۇىن ىلگەرىلەتۋ، ۇلتتار ىنتىماعىن، جاراسىمدىلىعىن جەبەۋ، ٴار ۇلتتىڭ مادەنيەتىن قورعاۋ جانە جالعاستىرۋ، ٴدىني سەنىم ەركىندىگىن قامتاماسىز ەتۋ سياقتى جاقتاردا قول جەتكىزگەن تابىستارىن جاقسارتۋ، ۇعىستى.

شینجیاڭنىڭ ايگىلەگەن ومىرشەڭدىك كۇشى ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىندەگى مۇشەلەردى قۋانشقا بولەدى، ولار دۇنيە جۇزىنە شىنايى شینجیاڭدى تانىستىراتىندىقتارىن ٴارى ٴتۇرلى سالادا بايانداپ، ناقتى سەلبەستىكتى بەلسەنە ورىستەتەتىندىكتەرىن ٴبىلدىردى.

"شینجیاڭ ـــ جۇڭگونى ورتا ازيا، ورتا شىعىس، ەۋروپا سياقتى وڭىرلەرمەن تۇتاستىرادى، اسا كۇشتى وڭىرلىك باسىمدىققا يە، بۇل وراسان زور بايلىق". قاشقاردا وتكەن ەكونوميكا ـ ساۋدا اۋىس ـ كۇيىسى جانە سەلبەستىك اڭگىمە ماجلىسىندە فرانسيانىڭ ازيا جبەك جولى توبى حالقارالىق قارىم ـ قاتىناس ٴبولىمىنىڭ باس باقىلاۋشىسى مايكەل شینجیاڭنىڭ قارقىندى دامىعان ايىاق الىسىنا ٴوز كوزىمەن كۋا بولعاندىعىن، سوندای ـ اق مۇنى تەك قانا باستاما دەپ قارايتىندىعىن ايتتى.

كونگو (كينشاسا) جۇڭگو ساۋدا ـ ونەركاسىپ قوعامىنىڭ ٴتوراعاسى مابەل "شینجیاڭ ويلاعانىمنان الدەقايدا اسىپ كەتىپتى" دەپ ٴسۇينىش ٴبىلدىردى. ٴوز ەلىنىڭ اۋىل ـ قىستاقتارىنىڭ داڭۇىنا باستان ـ ايىاق كۇش سالىپ كەلگەن مابەل شینجیاڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق قۇرىلىسىنا ايرىقشا نازار اۋدارىپ، اسىرەسە، ٴپايزاۋات اۋدانىنىڭ قالا، اۋىل اۋىز سۋ حاۋىپسىزدىگى ينجەنەرياسىنا بولعان اسەرى تەرەڭ. ونىڭ قاراۋىنشا، سۋ ـــ حالقتىڭ سالاماتتىعىنا عانا قاتىستى بولىپ قالماستان، تاعى ٴوڭىر ەكونوميكاسىنىڭ، اسىرەسە، اۋىل ـ قىستاق داڭۇىنىڭ نەگىزى. ول وسى ورايدا جۇڭگونىڭ شینجیاڭىمەن قاتىستى سالالاردا تەعىز سەلبەستىك ورىستەتۋدى ٴۇمىت ەتتى.

ەگىپەت حيكمارت مادەنيەت توبىنىڭ باسالقاسى سايد حانزۋ ٴتىلىن جاتىق سويلەيدى. ول بىلاي دەپ قارادى: شینجیاڭنىڭ مادەنيەت سالاسىنداعى بايلىعى توتەنشە مول، ەگەر شینجیاڭدى تانىستىرعان حۇجاتتىڭ ورىستەتەتىندىكتەرىن ٴبىلدىردى.

"شینجیاڭ ـــ جۇڭگونى ورتا ازيا، ورتا شىعىس، ەۋروپا سياقتى وڭىرلەرمەن تۇتاستىرادى، اسا كۇشتى وڭىرلىك باسىمدىققا يە، بۇل وراسان زور بايلىق". قاشقاردا وتكەن ەكونوميكا ـ ساۋدا اۋىس ـ كۇيىسى جانە سەلبەستىك اڭگىمە ماجلىسىندە فرانسيانىڭ ازيا جبەك جولى توبى حالقارالىق قارىم ـ قاتىناس ٴبولىمىنىڭ باس باقىلاۋشىسى مايكەل شینجیاڭنىڭ قارقىندى دامىعان ايىاق الىسىنا ٴوز كوزىمەن كۋا بولعاندىعىن، سوندای ـ اق مۇنى تەك قانا باستاما دەپ قارايتىندىعىن ايتتى.

كونگو (كينشاسا) جۇڭگو ساۋدا ـ ونەركاسىپ قوعامىنىڭ ٴتوراعاسى مابەل "شینجیاڭ ويلاعانىمنان الدەقايدا اسىپ كەتىپتى" دەپ ٴسۇينىش ٴبىلدىردى. ٴوز ەلىنىڭ اۋىل ـ قىستاقتارىنىڭ داڭۇىنا باستان ـ ايىاق كۇش سالىپ كەلگەن مابەل شینجیاڭنىڭ اۋىل شارۋاشىلىعى، اۋىل ـ قىستاق قۇرىلىسىنا ايرىقشا نازار اۋدارىپ، اسىرەسە، ٴپايزاۋات اۋدانىنىڭ قالا، اۋىل اۋىز سۋ حاۋىپسىزدىگى ينجەنەرياسىنا بولعان اسەرى تەرەڭ. ونىڭ قاراۋىنشا، سۋ ـــ حالقتىڭ سالاماتتىعىنا عانا قاتىستى بولىپ قالماستان، تاعى ٴوڭىر ەكونوميكاسىنىڭ، اسىرەسە، اۋىل ـ قىستاق داڭۇىنىڭ نەگىزى. ول وسى ورايدا جۇڭگونىڭ شینجیاڭىمەن قاتىستى سالالاردا تەعىز سەلبەستىك ورىستەتۋدى ٴۇمىت ەتتى.

ەگىپەت حيكمارت مادەنيەت توبىنىڭ باسالقاسى سايد حانزۋ ٴتىلىن جاتىق سويلەيدى. ول بىلاي دەپ قارادى: شینجیاڭنىڭ مادەنيەت سالاسىنداعى بايلىعى توتەنشە مول، ەگەر شینجیاڭدى تانىستىرعان حۇجاتتىڭ فيلمدەرى، كينونى، كىتاپتى اراب وڭىرلەرىنە اپارساق، ايرىقشا قارسى الۋعا بولەنەتىنى ٴسوزسىز. "بۇل ارادا 'جاراسىمدىلىق' پەن 'سيسىمدىلىقتىڭ' بوگەنايى بولەك". ول مىنانى ٴبىلدىردى: شینجیاڭدا كوپ ۇلت جاراسىمدى بىرگە جاساعان، كوپ ٴتۇرلى ٴدىن قاتار ٴومىر سۇرگەن، كوپ نەگىزدى مادەنيەت بىرگە دامىعان، مەن اراب دۇنيەسىنە جۇڭگونىڭ شینجیاڭىنىڭ حيكاياسىن جاقسى بايانداۋعا پەيلمىن.

كوپ رەت شینجیاڭعا كەلسە دە، الايدا شینجیاڭنىڭ ۇزدىكسىز ەسكىنى اشىق ۇستاعان بەينەسى باستان ـ ايىاق رەسەي ىنتىماق بانكەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى سەرگەيدى ايرىقشا باۋرادى. ول ەسكىنى اشىق ۇستاۋ ايىاق الىسىنىڭ جەدەلدەۋىنە ىلەسە، شینجیاڭنىڭ پارمەندى ەكونوميكالىق سەرپىندىلىگى مەن داڭۇ كومەسكى كۇشىن ايگىلەيتىندىگىنە كامىل سەندى.

"شینجیاڭدا شەكسىز وراي بار ەكەن، تەز ارادا تاعى كەلەمىن". ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ باستىعى، لیۋان جۇڭگو ـ اراب سەلبەستىك جانە داڭۇ قوعامىنىڭ ٴتوراعاسى كاشيم مىنانى ٴبىلدىردى: ٴبىز شینجیاڭدا بايىرعى جبەك جولىنىڭ تاريحىن ۇعىندىق ٴارى جاڭا جبەك جولىنىڭ تابىسىنا كۋا بولدىق. بيىل ـــ "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول" باستاماسى العا قويىلعاندىعىنىڭ 10 جىلدىعى، شینجیاڭ جۇڭگونىڭ باتىسقا ەسىك اشۋىنىڭ الدىڭعى شەبى، بۇدان كەيىن جۇڭگومەن ٴتىپتى دە كوپ ەكونوميكا ـ ساۋدا بايلانىسىن ورناتىپ، ٴار ەلدىڭ ەكونوميكاسىنىڭ داڭۇىن ىلگەرىلەتۋگە بىرگە قۇلشىنىس جاساۋدى ٴۇمىت ەتەمىن.

جۇڭگودا تۇراتىن دىپلوماتتار دۇنيە جۇزىنە جۇڭگونىڭ كورىنىسى كوركەم، ادامدارى اجارلى شینجیاڭنى تانىستىرادى

□ انار بۇلت \ شینجیاڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى ىين لۇ

8 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى 2023 ـ جىلعى جۇڭگودا تۇراتىن دىپلوماتتاردىڭ "جۇڭگونىڭ كوركەمدىگىن سەزىنۋ" شینجیاڭ ساپارى قيمىلىنا قاتىناسقان دىپلوماتتار قاشقار بايىرعى قالاسى كورىنىس وڭىرىنە كەلدى، دۇماندى بەينە كوپشىلىككە قاشقاردىڭ كەشكى قوناعاسىنىڭ كوركەمدىگىن سەزىندىردى.

باقشا تار كوشەسى حالقتىق تۇسەلحانا داڭعىلىندا انشىلەر گيتارا شەرتىپ، جان ەلتەر اسەم كەشكە اسا ۇيلەسەتىن اندەر ايتۋدا، توپتاسقان بالالار ەلەكتر شامى جارقىراعان كوشەلەردە قۋالاسىپ ويناپ ٴجۇر، كوفەحانا تيجارات شالارى كوفە دايىندای ٴجۇرىپ، جاڭا كەلگەن قوناقتاردى قارسى الۋدا، كونە ناۋبايحانانىڭ الدىندا قاتارعا تۇرعان سایاحاتشىلار حوش يىسكە ىلەسە ەويىندارىن سوزىپ تاندىرعا قاراپ، ٴدامدى تاعامنىڭ داين بولۋىن كۇتۋدە...

دىپلوماتتار بايىرعى قالانى ارالاپ ٴوتىپ بارا جاتقاندا، دۇتار مەن داپتى بىرلەستىرە ويناعان مۇزىكا اۋەنى ەستىلىپ، بيگە باسقان كىشكەنتاي بالا كوپشىلىكتىڭ الدىنا كەلىپ، قولىن كەۋدەسىنە قويىپ، دىپلوماتتاردى بىرگە بيلەۋگە ۇسىنىس ەتتى.

سەيشەلدىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلشىسى انىنە لافورتۇنەنى وسى كىشكەنتاي ۇل بالا مەن ونىڭ ارت جاعىنداعى مۇزىكا اسپاپتارىن ويناۋشىلار قاتتى باۋرادى، "شینجیاڭنىڭ ۇلتتىق سالت ـ ساناسى قويۋ، تابيعي كوركەمدىگى ەلكتىرەرلىكتەي، وسى ارادا ٴاربىر كۇندە ەرەكشە كوڭىلدى بولدىم. ەەيلى تۇرپاننىڭ بويلىعىنداعى بۇقارانىڭ ۇيىندە بولسىن، الدە قاشقار بايىرعى قالاسىنىڭ كوشە ـ داڭعىلدارىندا بولسىن، بارلىق جەردە شینجیاڭ حالقىنىڭ ۇمتىكەر دە دارقان، اق كوڭىل دە دوسشىل ەكەندىگىن سەزىنىپ، قوناقتارىن ەڭ جاقسى نارسەلەرىمەن كۇتەتىندىگىن كورىپ قاتتى اسەرلەندىم". ول تەبىرەنىپ بىلاي دەيدى: جۇڭگوعا كەلىپ قىزمەت ىستەگەن ۋاقىتىم تىم ۇزاق بولماعانىمەن، شینجیاڭ ادامدارى قاتتى قىزىقتىراتىن جەر ەكەن، قاسىمداعى كوپتەگەن دوستار ماعان وسى حيكىمەتتى دە كوركەم جەردى تانىستىرعان ەدى، وسى جولعى ساپارىمدا وزگەشە جىلۋلىقتى سەزىندىم. بۇدان كەيىن دۇنيە جۇزىنە جۇڭگونىڭ شینجیاڭىن قۇلشىنا تانىستىرامىن، شینجیاڭدىق دوستارىڭ دا سەيشەلگە بارىپ، تەڭىز ـ مۇحيت كورىنىسىن سەزىنۋىن قارسى الامىن.

بويلىق كورىنىس وڭىرىندەگى ۇلتتىق سالت ـ سانا قىستاعىنان قاشقار بايىرعى قالاسى كورىنىس وڭىرىندەگى ٴتۇرلى ـ ٴتۇستى بازارلارعا دەيىن دىپلوماتتار شینجیاڭداعى ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ قاجىرلىلىق، اقىل ـ پاراسات جانە جاڭالىق اشۋ تانىمىمەن تاماشا تۇرمىسقا تالپىنعان رۋحانى بەت ـ بەينەسىن تەرەڭ سەزىندى.

بويلىق كورىنىس اۋماعىنداعى الىم قوناقجايىندا الىم اتاۋۇللا وتباسىنداعىلار ٴدامدى تاعام جاسايتىن شەبەرلىكتەرى، كوپ نەگىزدى تيجارات سانالارى ارقىلى وزدەرىنىڭ قاراپايىم دا ٴسىندى اۋلالارىن ينتەرنەتتە تانىمال حالقتىق تۇسەلحانالارعا اينالدىرىپ، وتباسىلارىنىڭ جىلدىق كىرىسىن 100 مىڭ يۋانعا جەتكىزدى.

قاشقار بايىرعى قالاسى كورىنىس وڭىرىندەگى كەتپەنبازار تەمىرشىلىك كووپەراتيۆىندە ميجيت مامەت پەن تەمىرشىلەر ۇرپاقتار بويى جالعاستىرعان تەمىر بۇيىم جاساۋ شەبەرلىكتەرىنىڭ ارقاسىندا ورنىقتى كىرىسكە يە بولىپ، ىرعىن تۇرمىس كەشىرىپ قانا قويماي، كووپەراتيۆتى سایاحاتشىلاردى باۋرايتىن ات بايلار جەرگە اينالدىردى.

"مەن كورگەن شینجیاڭ بەلسەندىلىككە، جاراسىمدىلىققا، تىنىشتىققا تولى ەكەن، مۇنداعى ادامدار مەنىڭ جۇڭگوعا تانىمىمدى كوپ تۇرعىدان تەرەڭدەتتى، ولاردىڭ بويىنان جۇڭحۋا مادەنيەتىندەگى تاڭداۋلى رۋحانى قاسيەتتى كوردىم". ەكۋادوردىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس ەلشىلىگىنىڭ دىپلوماتى لۇيس لوپەز بىلاي دەدى: جۇڭگونىڭ شینجیاڭى كوپ نەگىزدى مادەنيەتتىڭ اۋىس ـ كۇيىسى، توعىسۋى جانە جاڭالىق اشۋى، جاسامپازدىق جاساۋى باربىسىندا باي مازمۇندى اجاردىن قاينارىنان جويۋ كەرەك. تاس جولداعى كومەسكى كىناراتتاردى ٴبىر ـ بىرلەپ تەكسەرىپ، جونگە سالۋدى ناقتى يگەرىپ، تاسقىن مەزگىلىندەگى قاتىناس ـ تاسىمال ماڭىزدى نەگىزدىك قۇرىلعىلارىنا حاۋىپسىزدىك ساقتانۋدى بويىنشا زور تەكسەرۋ جۇرگىزۋدى ويداعىداي ىستەپ، تاس جول حاۋىپسىزدىگى حاۋىپ ـ قاتەرلەرىنە ٴبىر ـ بىرلەپ تەكسەرۋ ورىستەتىپ، قاتەرلى، ەسكى كوپىرلەردى جاڭالاۋ، اپاتتان ساقتانۋ ـ وڭاۋ سياقتى ينجەنەريالاردى اتقارىپ، قۇرىلىس الاڭىنداعى قاتىناس باسقارۋدى كۇشەيتىپ، شىن مانىندە حاۋىپ ـ قاتەردى بەلەڭ بەرە باستاعان كۇيىندە تيۋ كەرەك. زاڭدى قاتاڭ انقارۋعا تاباندى بولىپ، جولدا زاڭ انقارۋدى، باقىلاۋ ـ باسقارۋدى كۇشەيتىپ، قاتناس حاۋىپسىزدىگىن ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ ارەكەتتىن ىسكەرىلەي ورىستەتىپ، سایاحات جولاشى تاسىمال حاۋىپسىزدىگىن تەكسەرۋ مەن سایاحات حاۋىپسىزدىگىن باقىلاۋ ـ باسقارۋدى كۇشەيتىپ، ٴتۇرلى زاڭعا قايشى ارەكەتتەردى زاڭ بويىنشا تەكسەرىپ، ٴبىر جايلى ەتۋ كەرەك. باۋلۋ مەن ساقتاندىرۋ تاربيەسىن كۇشەيتۋگە تاباندى بولىپ، اۋتوكولىك جۇرگىزۋشىلەرىن حاۋىپسىزدىك تاربيەسى بويىنشا باۋلۋدى كۇشەيتىپ، جالپى حالقتىڭ حاۋىپسىزدىك تانىمىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتۋ كەرەك.

ٴماجلىس مىنانى تالاپ ەتتى: ۇيىمدىق باسشىلىقتى كۇشەيتىپ، حاۋىپسىزدىك جاۋاپكەرشىلىگىن تيانىاقتاندىرۋدى مەقتى يگەرىپ، ماڭىزدى ٴتۇيىندى يگەرىپ، قيىن تۇيىننەن قامال الىپ، حاۋىپسىزدىك حاۋىپ ـ قاتەرىنەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى جانە شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋ بويىنشا باسقارۋدى كۇشەيتىپ، جول ـ قاتناس حاۋىپسىزدىگى ٴوندىرىسىنىڭ بايانداى مەحانيزمىن اقاۋسىزداندىرىپ، كەمەلدەندىرىپ، تىنىش، ورنىقتى جول ـ قاتناس حاۋىپسىزدىگى ٴوندىرىس ورتاسىن قۇلشىنا قالىپتاستىرۋ كەرەك.

ٴيۇسۇپجان مامەت، ٴماردان مۇحيت ماجلىسكە قاتىناستى.

شیاڭگاڭ ٴسلام ٴدىنى ۇيىمدارى ۋاكىلدەر ۇيىرمەسى شینجیاڭدا ەكسكۇرسیادا، ساپاردا بولدى

□ انار بۇلت \ شینجیاڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى شىن زۇشياۋ

8 ـ ايدىڭ 14 ـ كۇنى شیاڭگاڭ ٴسلام ٴدىنى ۇيىمدارى ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىندەگى 20 ادام شینجیاڭعا ەكسكۇرسیالاي، ساپارلاي كەلدى، سونان بىلايعى بىرنەشە كۇندە ەكسكۇرسیالاۋ ـ ساپارلاۋ ۇيىرمەسىندەگىلەر ٴۇرىمجى قالاسىنداعى، سانجى حۇيزۋ اۋتونومیالى وبلىسىنداعى جانە قاشقار ايماعىندا ـ عى كورىنىس وڭىرىنە، مەكتەپ، اۋىل ـ قىستاق، مەشىت، كاسىپورىن، ت. ب جەرلەرگە بارىپ، شینجیاڭداعى ٴار ۇلت حالىق بۇقاراسىمەن بەتپە ـ بەت اۋىس ـ كۇيىس جاساپ، سول جەردىڭ وزىندە شینجیاڭنىڭ ەكونوميكا، قوعام، مادەنيەت، ٴدىني سەنىم ەركىندىگى سياقتى جاقتاردا قول جەتكىزگەن ناتيجەلەرىن ۇعىستى.

8 ـ ايدىڭ 15 ـ كۇنى شىرشا اعاشىمەن كومەكەرلىگەن تيانشان بوعدا كولى كورىنىس وڭىرىندە سەيلەدەگەندە، سایاحاتشىلاردىڭ قيماستىقپەن كورىنىس وڭىرىندە سۇرەت تارتىپ، بەينەكەسكەن ٴتۇسىرىپ جاتقانىن كورگەن شیاڭگاڭ ٴسلام ٴدىنى امانات قورى باس قوعامىنىڭ القاسى الەكس: "شینجیاڭ جاقسى جەر، بۇل ارانىڭ كورىنىسى وتە كوركەم ەكەن"، ـ دەدى.

وسى بىرنەشە جىلدا شینجیاڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الدىن الۋ كۇرەسىن زاڭ بويىنشا ورىستەتتى، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ٴومىر ٴسۇرۋ ۇقىعى، داڭۇ ۇقىعى سياقتى نەگىزدىك ادامدىق ۇقىعى شىنايى قامتاماسىز ەتىلدى. شینجیاڭ حالقارالىق ٴماجىلىس ـ كورمە ورتالىعىندا ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىندەگىلەر "شینجیاڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الدىن الۋ كۇرەسى نەگىزگى تاقىرىپتىق كورمەسىن" ەكسكۇرسیالادى، ٴاربىر ناقتى زات، ٴاربىر پارشا سۇرەت، ٴاربىر بولىك بەينەكەسكىن ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ مۇشەلەرىن تىكسىندىردى. شیاڭگاڭ جۇڭحۋا ٴسلام ٴدىنى مەيىر ـ شاپاعات قوعامىنىڭ ٴتوراعاسى تو رۇيكاڭ بىلاي دەدى: "بۇگىنگى تاڭداعى شینجیاڭنىڭ تىنىش، گۇلدەنگەن، ىنتىماقتى جاعدايى وڭاي ـ وسپاق كەلمەيتىن، قازىرگى كۇندە شینجیاڭ قوعامىنىڭ تىنىش، بەرەكەلى ەكەنىن، ٴار ۇلت حالقىنىڭ ىنتىماقتى، جاراسىمدى بولىپ، تىنىش ٴومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشىرىپ جاتقانىن كورىپ قاباعات قۋاندىق".

شینجیاڭ ٴسلام ٴدىنى شۇەيۋاننىڭ ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ مۇشەلەرى كىتاپحانا، وقىتۋ عيماراتى، وقۋشىلار اسحاناسى سياقتىلاردى ەكسكۇرسیالادى، سوندای ـ اق وقىتۋ ـ قىزمەتكەرلەرمەن ٴدىني وقىتۋشى ـ قىزمەتكەرلەردى باۋلۋ سياقتى ماسەلەلەر جوننىدە پىكىر اۋىستىردى. كوپشىلىك شینجیاڭدا ٴدىني سەنىم ەركىندىگى تولىق قامتاماسىز ەتىلگەن، ٴسلام ٴدىنى سالاسىنىڭ زاپاس دارىندىلارىن باۋلۋعا وسكەلەڭ ٴمان بەرىلگەن دەپ قارادى.

شینجیاڭ مۇراجايىندا ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ مۇشەلەرى شینجیاڭنىڭ ۇزاق تاريحىن ۇعىندى، شینجیاڭ كوركەمونەر شۇەيۋاننىڭ ۋان تۇڭشۇ مۇقام جازبا ماتەريالدار سارايىندا تارتىمدى 12 مۇقام ونەرىن تاماشالاپ، ونان ٴلاززات الدى.

"مىڭ ەستىگەننەن ٴبىر كورگەن ارتىق، قازىرگى شینجیاڭ باتىستاعى ٴىشىنارا مەدەنيالار حابارلاعان مازمۇنمەن ۇقساماىدى ەكەن، ٴبىز كورگەن شینجیاڭنىڭ قوعامى جاراسىمدى، ورنىقتى، ەكونوميكاسى جەدەل دامىعان، مادەنيەتى باي مازمۇندى، گۇلدەنگەن، حالقى تىنىش ٴومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشىرۋدە". شیاڭگاڭ ٴسلام ٴدىنى بىرلەستىگىنىڭ باستىعى يىاڭ شیڭبىن بىلاي دەدى: شینجیاڭ حالقارالىق ۇلكەن بازارىندا ـ عى كوزدىڭ جاۋىن الاتىن تاۋارلار جانە بازار ارالاپ زات ساتىپ الىپ جۇرگەن ادامدارىدان قويۋ ترشىلىك تىنىسىن سەزىندىك. ۇرىمجىدەگى اق مەشىتتە، نانداسى مەشىتىندە دىنگە سەنەتىن بۇقارامەن اۋىس ـ كۇيىس جاساپ، شینجیاڭداعى مۇسىلماندارداڭ ٴدىني سەنىم ەركىندىگىنەن تولىق يگىلىكتەنگەندىگىن، ٴدىني قيىمىل ورىندارىنىڭ توتەنشە جاقسى قورعالاندىعىن، قالىپتى ٴدىني قيىمىلداردىڭ ٴتارتىپتى ورىستەتىلىپ جاتقاندىعىن ناقتى سەزىندىك.

8 ـ ايدىڭ 16 ـ كۇنى ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىندەگىلەر ٴۇرىمجى قالاسىنداعى شینجیاڭنىڭ ٴسلام ٴدىنى سالاسىنداعى قايراتكەرلەرمەن اڭگىمە ٴماجىلىسىن وتكىزدى، ماجىلىسكە قاتناسقاندار ەكى جەردىڭ ٴسلام ٴدىنى مادەنيەت اۋىس ـ كۇيىسىن كۇشەيتۋ، ەكى جەردىڭ ٴسلام ٴدىنى ىستەرىنىڭ گۇلدەنۋىن، داڭۇىن ىلگەرىلەتۋ سياقتى ماسەلەلەر جوننىدە اۋىس ـ كۇيىس جاسادى جانە تالقى ورىستەتتى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ٴماجىلىس مىنانى اتاپ كورسەتتى: سایاحات حاۋىپسىزدىگى، جول ـ قاتناس حاۋىپسىزدىگى حالىق بۇقارا ـ سىنىڭ مۇددەسىمەن تىعىز قاتىستى، كەلەلى حالىق تۇرمىسى ماسەلەسى. سایاسى دەڭگەيدى جوعارىلاتىپ، ماسەلەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولىپ، سایاحات حاۋىپسىزدىگى، جول ـ قاتناس حاۋىپسىزدىگى قىزمەتتەرىن ويداعىداي ىستەۋدىڭ جاۋاپكەرشىلىك سەزىمىن، كوكەي تەستىلىك سەزىمىن شىن مانىندە كۇشەيتىپ، حالقتى بارىنەن جوعارى قويۋعا، ٴومىردى بارىنەن جوعارى قويۋعا تاباندى بولىپ، باستان ـ ايىاق حالقتىڭ ٴومىرىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋدى ماڭداي الدى ورىنعا قويىپ، حاۋىپسىزدىك قىزىل سىزىعىن ەڭ باتىل پوزيتسيامەن بۇلجىماي قورعاپ، حاۋىپسىزدىك قىزمەتتەرىن ەڭ قاتاڭ شارالارمەن ىلگەرىلەتىپ، جول ـ قاتناس اۋىر، ەرەكشە اۋىر شىرعالاڭدارىنىڭ تۇىلۋىنان باتىل ساقتانۋ، تەجەۋ كەرەك.

ٴماجىلىس مىنانى باسا دارىپتەدى: جەر ـ جەر، ٴار ـ قايسى قاتىستى تاراۋلار ناتيجەنى باعدار ەتۋگە تاباندى بولىپ، "ادام، كولىك، جول" سىندى شەشۋشى تۇستارىدى جانە بۇنداردى قاداعالاپ، حاۋىپسىزدىك ساڭلاۋلارىن باتىل بىتەپ، سایاحات حاۋىپسىزدىگى، جول ـ قاتناس حاۋىپسىزدىگى بويىنشا باسقارۋ شارالارىن ەگجەي ـ تەگجەيلى، ناقتى تيانىاقتاندىرۋدى كۇشەيتۋ كەرەك. كۇن ىلگەرى ساقتانۋدى كۇشەيتىپ، سایاحات جولاۋشى تاسىمالىن قاينارىنان باسقارۋدى قاتايتىپ، كاسىپورىندارداى ترەكەۋ ـ تىزىمگە الۋ مەن تيجارات جۇرگىزۋگە رۇقساەتتەۋدىڭ ٴتۇيىلسۇۋىن ويداعىداي ىستەپ، سایاحات جولاۋشى تاسىمالىنا رۇقساەتتەۋدى باسقارۋدى جۇيەگە ٴتۇسىرىپ، سایاحاتتا كولىكتى جالعا الۋدى جانە ۇيىرمە قۇراۋدى باقىلاۋ ـ باسقارۋدى قاتايتىپ، سایاحات جولاۋشى تاسىمالى كاسىپورىندارىنىڭ تۇلعالىق جاۋاپكەرشىلىگىن ناقتىلاندىرىپ، شىرعالاڭ كومەسكى كىناراتتارىن قاينارىنان جويۋ كەرەك. تاس جولداعى كومەسكى كىناراتتاردى ٴبىر ـ بىرلەپ تەكسەرىپ، جونگە سالۋدى ناقتى يگەرىپ، تاسقىن مەزگىلىندەگى قاتناس ـ تاسىمال ماڭىزدى نەگىزدىك قۇرىلعىلارىنا حاۋىپسىزدىك ساقتانۋدى بويىنشا زور تەكسەرۋ جۇرگىزۋدى ويداعىداي ىستەپ، تاس جول حاۋىپسىزدىگى حاۋىپ ـ قاتەرلەرىنە ٴبىر ـ بىرلەپ تەكسەرۋ ورىستەتىپ، قاتەرلى، ەسكى كوپىرلەردى جاڭالاۋ، اپاتتان ساقتانۋ ـ وڭاۋ سياقتى ينجەنەريالاردى اتقارىپ، قۇرىلىس الاڭىنداعى قاتناس باسقارۋدى كۇشەيتىپ، شىن مانىندە حاۋىپ ـ قاتەردى بەلەڭ بەرە باستاعان كۇيىندە تيۋ كەرەك. زاڭدى قاتاڭ انقارۋعا تاباندى بولىپ، جولدا زاڭ انقارۋدى، باقىلاۋ ـ باسقارۋدى كۇشەيتىپ، قاتناس حاۋىپسىزدىگىن ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ ارەكەتتىن ىسكەرىلەي ورىستەتىپ، سایاحات جولاشى تاسىمال حاۋىپسىزدىگىن تەكسەرۋ مەن سایاحات حاۋىپسىزدىگىن باقىلاۋ ـ باسقارۋدى كۇشەيتىپ، ٴتۇرلى زاڭعا قايشى ارەكەتتەردى زاڭ بويىنشا تەكسەرىپ، ٴبىر جايلى ەتۋ كەرەك. باۋلۋ مەن ساقتاندىرۋ تاربيەسىن كۇشەيتۋگە تاباندى بولىپ، اۋتوكولىك جۇرگىزۋشىلەرىن حاۋىپسىزدىك تاربيەسى بويىنشا باۋلۋدى كۇشەيتىپ، جالپى حالقتىڭ حاۋىپسىزدىك تانىمىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتۋ كەرەك.

ٴماجىلىس مىنانى تالاپ ەتتى: ۇيىمدىق باسشىلىقتى كۇشەيتىپ، حاۋىپسىزدىك جاۋاپكەرشىلىگىن تيانىاقتاندىرۋدى مەقتى يگەرىپ، ماڭىزدى ٴتۇيىندى يگەرىپ، قيىن تۇيىننەن قامال الىپ، حاۋىپسىزدىك حاۋىپ ـ قاتەرىنەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى جانە شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋ بويىنشا باسقارۋدى كۇشەيتىپ، جول ـ قاتناس حاۋىپسىزدىگى ٴوندىرىسىنىڭ بايانداى مەحانيزمىن اقاۋسىزداندىرىپ، كەمەلدەندىرىپ، تىنىش، ورنىقتى جول ـ قاتناس حاۋىپسىزدىگى ٴوندىرىس ورتاسىن قۇلشىنا قالىپتاستىرۋ كەرەك.

ٴيۇسۇپجان مامەت، ٴماردان مۇحيت ماجىلىسكە قاتىناستى.